

Д.С. Бало

Харківський національний університет міського господарства імені О.М. Бекетова, Україна

ІСТОРІЯ ФОРМУВАННЯ ІГРОВИХ ПРОСТОРІВ ДЛЯ ДІТЕЙ У МІСТАХ

Стаття відображає етапи створення ігрових просторів у часи XVIII- XX ст. Прогрес відтворення ігрових просторів з невеликих ділянок із піском, до сталевого обладнання та перших спроб дизайнерського підходу що до створення гойдалок, каруселей та дитячих гірок. Вагомий вплив воєнного часу на знищення обладнання для дитячих майданчиків та перетворення пустих просторів на місця для пригородницьких ігрових майданчиків. Пошук вирішення проблем стосовно безпеки та зайнятості дітей різного віку. Процес формування дитячих ігрових просторів за різними тематиками, розмірами, розподілом простору для дітей різного віку та т. п. до кінця XX ст.

Ключові слова: дитячі ігрові простори, ігрові майданчики, дитячі ігри.

Постановка проблеми

Перша згадка про «дитячі ігрові простори» з'являється всередині XX століття, де винахідники з таких країн, як Сполучені Штати Америки, Англія, Данія, Німеччина вели активну роботу по запровадженню дитячих ігрових садів, гімназій (на відкритому просторі), майданчиків та парків починаючи з 1830 р. за для зайнятості дітей та їх безпеки.[1-3]. Поняття ігрового майданчика значно ширше за відведену ділянку землі у певному місці, тому еволюція та столітні перетворення робить його актуальним напрямом для дослідження.[4]

Аналіз останніх досліджень і публікацій

За час історії формування ігрових просторів з'явилися етапи розширення типології об'єктів та зародилися нові підходи - вони пов'язані з різними факторами: економічним, соціальним, культурним та фактором безпеки.

Перший етап вплинув на сприйняття дітей (себе) в гармонії з навколишнім середовищем та навчанню дітей гарним манерам на вулиці. В цей період вперше використовується пісок, як інструмент гри та з'являється гральний майданчик загального користування. Потім місто для розваг почало більшати та масштабуватися до, так званих, парків розваг (1870р., США «Cedar Point» перший в світі). Але значним акцентом того етапу всяк таки залишаються піщані сади. Їх використання швидко поширилося на шкільні двори.

Другий етап знаменується втручанням заліза у обладнанні дитячих просторів. Цей період був направлений на зонування дитячих просторів та забезпеченням всього необхідного за для комфортного знаходження дітей різного віку. Грубий каркас та необроблене залізо сприяло появі

фактору безпеки та знаходженню «інструкторів» на гральних ділянках в різних містах.

Третій етап став соціальним. В ці роки було розпочато війну. Виробництво сталевого обладнання практично припинилось, діти та дорослі почали використовувати уяву та вигадувати різні сценарії для гри. В цей період предметом для гри ставало все середовище, що сприяло появі пригородницьких майданчиків. Діти самі створювали ці майданчики.

Наступний етап став «Ерою новизни». З'являються тематичні ігрові майданчики. Піднімається тема створення ігрових майданчиків для дітей-інвалідів, яка поширюється на багатьох майданчиках, для впровадження сумісних ігор дітей із різними фізичними вадами та звичайних дітей. Цей період став використовувати не тільки залізо, але і інші матеріали- пластик та дерево.

П'ятий етап. Закруглені краї і жорсткі пластикові обладнання - відповідь на зростаючу стурбованість з приводу безпеки ігрового майданчика, що сприяло на сплеск творчих ігрових майданчиків з безпечними поверхнями, різними темами та матеріалами.

Формування мети статті

Розглянути історію формування дитячих ігрових просторів в країнах Європи та Сполучених Штатів Америки XVIII- XXст.

Виклад основного матеріалу

Перший етап виникнення дитячих ігрових просторів пов'язан з появою дитячого садка у Німеччині та розглянутий теоретиками: Фростом та Сандерлином.

Німецький вплив зіграв важливу роль в акценті на фізичний розвиток і раннє оснащення ігрових

майданчиків в Сполучених Штатах Америки. Протягом останньої чверті 19-го століття Фребель, засновник першого дитячого садка в Німеччині (1837р.), знаходився під впливом робіт Руссо, Песталотці, Лютера і інших видатних діячів. Його відношення до гри просто, як для фізичного або соціального розвитку заклало основу для винаходу розвиваючого «природного» дитячого майданчику. (Фребель, 1887 с. 54). Його майданчик був природним прогресом з раннього досвіду ігрової роботи дитини та її сміливих пригод, наприклад: лазіння по деревам і горах, дослідження печер і струмків, блукання по лісах. Він вважав, що «... в кожному місті має бути свій майданчик» (Froebel, 1887, 113-14). Акцент Фребеля на багато неструктуровані ігрові матеріали вплинув на вирішення використовувати натуральні креативні матеріали або «незакріплені деталі» теоретиками і дизайнерами ігрових майданчиків до теперішнього часу. (Frost & Sunderlin, 1985; Frost, 1992).

1 етап. Соціальний. 1830-1886 рр. Ознаменувався появою «Піщаних садів» у Німеччині, 1885 р., як перших ігрових майданчиків для дітей. У Бостоні, США, їх відкрили на рік пізніше. (Табл.1) Ігрові майданчики вважалися рідкістю в громадських містах до початку 20-го ст. Будувалися з метою: навчити дітей гарних манер та жити в гармонії з навколишнім середовищем. Але в міру зростання індустріалізації і урбанізації, росла і турбота про суспільний добробут. В цей час починає формуватися один із ключових факторів - соціально-культурний. Гуманітарні організації розглядали ігрові майданчики як вирішення проблем тісноти, поганої якості повітря і соціальної ізоляції. Ця нова концепція утримувала дітей від небезпечних вулиць і допомагала їм розвивати своє фізичне здоров'я, хороші звички, навички соціалізації і задоволення бути дитиною.

2 етап. Економічний. 1900-1940р. У 1903 р. Нью-Йорк встановив Сьюард Парк, як перший в світі муніципальний ігровий майданчик з гіркою і пісочницею, він став державним. Діти різного віку мали можливість знаходитися в одному просторі та взаємодіяти один з одним. У 1906 році утворилася Асоціація ігрових майданчиків Америки, щоб просувати (заохочувати) ідеї ігрових майданчиків серед населення, включаючи пільги, будівництво, планування і дизайн, а також влаштовувати різні розважальні заходи на ігрових майданчиках для заохочення не тільки дітей, але і сімей в цілому.

Сучасна література диктує, що ідеальний, правильний ігровий майданчик повинен мати окремі ігрові секції та спортивні майданчики для хлопчиків і дівчат, бути контрольованим простором (під наглядом дорослих) і включати в себе туалети / ванні кімнати, затінені місця, садові ділянки, а

також плавальні або дитячі басейни. Дитячі майданчики не були в довільній формі на початку 1900-х років., існували так звані «інструктори», які викладали дітям необхідні уроки та організовували їх гру. Гра могла включати в себе уроки спорядження, паради, театральні постановки та інші заходи. Звичайно, присутні відмінності можуть бути знайдені по містах і в сільській місцевості, що визначається виділеним спільнотою простором і фінансами. Ранні пристрої були побудовані з оцинкованих сталевих труб, з вертикальних і горизонтальних елементів, сходів і ланцюгів – всі вони вважаються небезпечними за сьогоднішніми стандартами, згідно Комісії з безпеки споживчих товарів.

Таблиця 1

Історія формування ігрових просторів 1830-1890р.

№	Рік	Країна	Місце	Матеріал/обладнання	Примітка
1	1830	Німеччина	Майданчик біля навчальних закладів. 		Будувалися з метою: -навчити дітей гарних манер; -навчити жити в гармонії з навколишнім середовищем
2	1850	Німеччина, Берлін	Громадський парк 	«Піщані сади»	Використання піску, для дитячих ігор.
3	1859	Англія, Манчестер	Парк 	З 1800-х до початку 1900-х років устаткування для громадських ігрових майданчиків переважно із сталевих труб.	Перша спеціально побудована дитяча площа загального користування
4	1870	США, Сандаскі, Огайо	Cedar Point, класичний парк розваг / курорт на березі озера Ері 	Атракціони, американські гірки. У парку 15 американських гірок, 68 атракціонів.	Парк розваг номер один на планеті.
5	1885	Сполучені Штати Америки, Бостон	Капіція Пармер-стріт і розплідника (рус. «питомник») Вест-Енд в Бостоні 	Велика купа піску. Ранні піщані сади були побудовані в бідних кварталах біля житлових будинків, де проживали багато імміграційних родин, які прибували до Америки.	Бостонські Сади стали першим контрольованим дитячим майданчиком в США
6	1886	Сполучені Штати Америки, Бостон	Двори дитячої місії «Пармер-стріт» і «Уоррентон-стріт» 	Пісок.	Протягом двох років (до 1899 р) зроблено тридцять один дитячий сад. Використання піщаних садів швидко поширилося на шкільні двори.
7	1887	Сполучені Штати Америки, Сан-Франциско	Golden Gate Park 	гойдалки, гірки та карусель, катання на возі, запряженому козою.	
8	1891	Сполучені Штати Америки, Бостон	Відкрилась спортивна гімназія (на відкр. просторі) 	бігова доріжка, заняття веслуванням на річці Чарльз і ігрове обладнання- гойдалки і сходи.	У гойдалок не було сидіння: ланцюжки з висали з вершини високої жердини, і дитина трималася за кільце на кінці ланцюга, бігаючи навколо жердини і хитаючись в повітрі.

Таблиця 2
Історія формування ігрових просторів 1900-1940р.

9	1903	Сполучені Штати Америки, Нью-Йорк	Сьюард Парк	Гірка і пісочниця	Перший в світі муніципальний ігровий майданчик. 1907р дитячий майданчик стає національним.
10	1920	Сполучені Штати Америки	В школі North Shore Country Day та «Горація Манна» був запроєктован «Тренажерний зал в джунглях»	Грубий каркас, зроблений із залізних труб. Прототипом став тривимірний бамбуковий каркас з декількох кубів, запроєктований батьком одного з проектувальників (Т.Хінтон), - у Японії, в часи його дитинства	Турбота про безпеку дітей стала одним з головних чинників «буму» на ігровому майданчику.
11	1930 - 1940	Війна.		Виробництво сталюгого ігрового обладнання практично припинилось.	Розвиток сповільнений через депресію і військових дій.
12	1940	Америка, Англія, Європа	Ігрові майданчики із сміття.	Термін більшості американських ігрових майданчиків для пригод був коротким через побоювання з приводу нестабільного зовнішнього вигляду, розширення правил безпеки, страху травм і відповідальності, нестачі фінансових коштів і ігрових лідерів	Діти вигадували пригоди і досліджували печери, пейзажі, будували об'єкти, використовуючи знайдені елементи, без особливого нагляду.

У 1907 році дитячий майданчик стає національним. У своїй промові президент Теодор Рузвельт зважив на важливість ігрового майданчика, сказавши: «Вулиці міста є незадовільним ігровим майданчиком для дітей : через небезпек, більшість хороших ігор суперечать закону, влітку занадто жарко, в багатолюдних районах міста вони схильні бути школами криміналу. Ні маленькі двори, ні ділянки з декоративною травою не відповідають потребам кого-небудь, крім дуже маленьких дітей ... так як гра є фундаментальною потребою, ігрові майданчики повинні бути надані кожній дитині так само, як і школам.» Турбота про безпеку дітей стала одним з головних чинників «буму» на ігровому майданчику.

1912 р. в Нью-Йорку забороняються скелелазні споруди, назвавши їх занадто небезпечними.

3 етап. Соціальний. У 1930-1940 р. виробництво сталюгого ігрового обладнання практично припинилося. Розвиток був сповільнений через депресію і військові дії. (Табл.2)

1931 рік ознаменувався появою ігрових майданчиків для пригод, створених архітектором К.Т. Сёренсоном.

Пригодницькі ігрові майданчики мали вид порожніх ділянок, які діти шукали для ігор. Ці ігрові майданчики містили шини та інший «сміттєвий» матеріал , територія з кількома існуючими ігровими структурами дозволяла дітям побудувати і створити свій власний унікальний ігровий майданчик.

Ранні ігрові майданчики не мали всіх функцій безпеки, якими сьогодні користуються проектувальники. У гойдалок не було сидіння: ланцюжки звисали з вершини високої жердини, і дитина трималася за кільце на кінці ланцюга,

бігаючи навколо жердини і хитаючись в повітрі. Діти дуже ризикували, бо втративши хватку можна було випадково впасти на жердину. Тренажерний зал в джунглях був запатентований в 1920 році Себастьяном Хінтон.(Табл.2) Хоча це було міцне спорудження, шорсткі поверхні не були безпечними для посадки, якщо дитина падала. Ранні версії гойдалок і гірок були зроблені з дерева, яке швидко псувалося і ставало небезпечним, а каруселі були зроблені з металу і не мали захисних сторін.

Таблиця 3
Історія формування ігрових просторів 1945-1970р.

16	1950	Сполучені Штати Америки, Міннеаполіс		Травматичне обладнання.	Перший (короткострокова) ігровий майданчик в Америці. Тривала всього один рік.
17	1950	США Окленд Каліфорнія	Fairyland, на березі озера Merripitt.	Численні художники надали в парк експонати, фрески, лялькові і скульптурні витвори	Це був один з найбільш ранніх «тематичних» парків розваг
18	1950 - 1960	Данія США Німеччина Азія	Створення дитячих парків, відкритих пригодницьких майданчиків	Старий простір заповнений старими дошками,шинами,трубами.	Діти створювали власний простір.
19	1968	Данія Біллунд	Леголенд	На атракціоні були представлені детальні міські сцени, змодельовані буквами L	В перший день його відвідало 3000 відвідувачів, а в перший рік - 625 000 відвідувачів. Був єдиним до 1996р. більше 50 захоплюючих атракціонів, шоу і пам'яток
13	1943	Копенгаген, Данія	The Emdrup Junk Playground «Эмдруп Джанкшн»	Елементи датського сільського пейзажу: «пляж, луг і гай». Пісочниця на клаптику трави, оточена огороженням у вигляді дамби, та засадженої кущами троянд, шипшиною і кущами з акації.	Перший пригодницький майданчик. Самі діти, за допомогою лідерів ігор , самі створювали ігрові майданчики і вибирали свої ігрові об'єкти і форми гри
14	1948	Camberwell, Англія		Сміття-дошки, шини, старі музукки	Ранні приклади ігрових майданчиків для пригод в Великобританії були відомі як «ігрові майданчики для сміття», «ігрові майданчики для відходів» або «ігрові майданчики для вибухових робіт».
15	1950 - 1970	«Ера новизни»	«Парки з карманами», американська ідея використання вільного міського простору для ігор.	Ракетні кораблі, гірки, фігури тварин, творчі тунелі і фігури, все ще зроблені з металу. Популярні матеріали включали сталь, пластик і дерево.	В 1945 р. Леді Аллен ввела в Великобританії термін «ігровий майданчик для пригод», створила кілька ігрових майданчиків для дітей-інвалідів та вплинула на багато доступних ігрових майданчиків для всіх дітей.

1943 р. Перший пригодницький майданчик.

Головна ідея ігрових майданчиків- зробити гру і ігровий майданчик уявою дитини, а не уявою архітектора або будівельника. Самі діти, за допомогою лідерів ігор, які пізніше стали

називатися «працівниками ігор» в Великобританії, створювали ігрові майданчики і вибирали свої ігрові об'єкти і форми гри. Більшість ігор проводилися без певного обладнання, діти уявляли певні обставини залучалися до правил усною форми, та грали майже на пустих просторах.

4 етап. 1945-1970 роки. Цей період називали: «Ера новизни». (Табл.3) В 1945р. Леді Аллен ввела в Великобританії термін «ігровий майданчик для пригод», створила кілька ігрових майданчиків для дітей-інвалідів та вплинула на багато доступних ігрових майданчиків для всіх дітей. Поняття ігрового простору починає мате зонування. Ракетні кораблі, гірки, фігури тварин, творчі тунелі, все ще зроблені з металу, але популярні матеріали вже вважаються - сталь, пластик і дерево.

Висновки і перспективи подальших розвиток

За час історії формування ігрових просторів виділено етапи розширення типології об'єктів. Зароджуються нові підходи, вони так само пов'язані з різними факторами:

- економічний;
- соціальний (гарним прикладом є стан звільнення мам від роботи і збільшення декретної відпустки);
- культурний (ігрові простори починають відокремлюватися на парки, ігрові та пригодницькі майданчики);
- фактор безпеки – через збільшення кількості транспорту в містах, йшло збільшення нещасних випадків через вибігання дітей на проїжджу частину.

Таблиця 4

Історія формування ігрових просторів 1970-2000р

20	1972	Канада, Торонто	Children's Village 2,5 акра хаусу	Саїт під култовим помаранчевим навісом був досить містий, незвідані кути - колеса хом'яка дитячого розміру, новий мотузковий міст,	Він відразу став столицею дитячих ігор міста. Головне почуття входження в Дитяче село було хвилюючою, можливо навіть трохи лякаючою свободою
21	1977	США, Орlando	Wet 'n Wild аквапарк	На момент відкриття: ігровий майданчик для маленьких гостей і хвилюючий міст з обмеженою місткістю людей	До початку 1976 року при Міллені була розроблена концепція і пропозиції для того, що його називати «водним майданчиком» (термін «аквапарк» ще не був придуманий).
22	1976	Південна Корея	Everland	40 атракціонів. Зоопарк: білі тигри, леви, ведмеді, жирафи, слони і страуси сафари. Каїткові композиції і сади.	Перший сімейний парк в Кореї.
23	1979	Хьюстон	Маунтін-парк	Сади, офіси, природні центри, тварини, сховище, майданчик для будівництва, пісок і вода, предметами мистецтва і ремесел,	Типові ігрові майданчики в Америці перестали функціонувати до 2002 року. Зонування- пікнікова, ігрова.

Продовження табл. 4

24	1970 - 1980			Закруглені краї і жорсткі пластикові обладнання - відповідь на зростаючу стурбованість з приводу безпеки ігрового майданчика	Епока «стандартизованих ігрових майданчиків». Сплеск творчих ігрових майданчиків з безпечними поверхнями, різними темами та матеріалами
25	1988	Східний Теннессі	Cedar Hill	Гірки, вежі і тунелі, виготовлений з обробленої деревини	Спроектований за участю школярів. 1200 волонтерів побудували її за п'ять днів в 1988 році.
26	Сер. 1980	Копенгаген, Данія	Brumleby	Ручки для лазіння по стінах, гірки з вікон і балануючі балки, які з'єднують будинки. Поверхня землі під ігровими структурами заливається зеленою гумою для забезпечення безпечної зони падіння.	Діти, що грають тут, можуть використовувати свою уяву і придумувати нові способи гри кожен раз, коли вони відвідують ігровий майданчик.
27	1990 - 2000	Саппоро, Хоккайдо	Національний парктан Сузуран	Райдужна мережа зайняла три роки, щоб зв'язати гачком.	Японська художниця Тошико Хоріучі Макадам перетворила свої в'язні роботи в скульптури майданчика в середині 1990-х років.

Аналіз також показує, що дітей виділили до іншого типу суб'єктів - їх ізолювали за віковими групами, таким чином це припинило розвивати дитину, як повноцінну особистість. Але, згодом, зрозуміли нераціональність даного рішення і скасували його.

Література

1. Frost, Joe L. A History of Children's Play and Play Environments. New York, NY: Routledge, 2000. p. 108.
2. Anderson, Linnea M. (2006) "The playground of today is the republic of tomorrow": Social reform and organized recreation in the USA, 1890-1930s' the encyclopaedia of informal education.
3. Curtis, Henry S. The Play Movement And Its Significance. New York City, N.Y.: The Macmillan Company, 1917. p. 15.
4. Fjortoft, I. and Sageie, J., (2000) "The Natural Environment as a Playground for Children Landscape Description and Analyses of a Natural Playscape", Landscape and Urban Planning, 48, 83-97.
5. Frost, Joe L. У «A History of Children's Play and Play Environments». New York, NY: Routledge, 2010. p. 94.
6. Frost, J. L. (1989). Play environments for young children in the USA: 1800 – 1990. Children's Environments Quarterly, 6(4), 17 – 24.
7. Lee, C. (1915). A brief history of the playground movement in America. The Playground, 9(1), 2-11, 39-45.
8. National Recreation Association. (1954). Play sculptures for playgrounds. Recreation. 47, 500-501.
9. Бельтціг Г. Дитячі ігрові майданчики / Гунтер Бельтціг ; перекл. З нім. В. П. Гриньова. — К. : Будівельник, 1991. — 210 с.
10. Hall, G. Stanley. The Story of a Sand-Pile. Scribner's Magazine. Vol. 3 No. 6 (1888) pp. 690-696.

References

1. Frost, Joe L. A History of Children's Play and Play Environments. New York, NY: Routledge, 2000. p. 108.

2. Anderson, Linnea M. (2006) "The playground of today is the republic of tomorrow": Social reform and organized recreation in the USA, 1890-1930's the encyclopaedia of informal education.
3. Curtis, Henry S. The Play Movement And Its Significance. New York City, N.Y.: The Macmillan Company, 1917. p. 15.
4. Fjortoft, I. and Sageie, J., (2000) "The Natural Environment as a Playground for Children Landscape Description and Analyses of a Natural Playscape", Landscape and Urban Planning, 48, 83-97.
5. Frost, Joe L. Y «A History of Children's Play and Play Environments». New York, NY: Routledge, 2010. p. 94.
6. Frost, J. L. (1989). Play environments for young children in the USA: 1800 – 1990. Children's Environments Quarterly, 6(4), 17 – 24.
7. Lee, C. (1915). A brief history of the playground movement in America. The Playground, 9(1), 2-11, 39-45.
8. National Recreation Association. (1954). Play sculptures for playgrounds. Recreation. 47, 500-501.

9. Beltzig G. Playgrounds / Gunter Beltzig; translation from german. VP Grinyova. - K.: The Builder, 1991. - 210 p.
10. Hall, G. Stanley. The Story of a Sand-Pile. Scribner's Magazine. Vol. 3 No. 6 (1888) pp. 690-696.

Рецензент: доктор архітектури, професор зав. каф. «Архітектура, дизайн і образотворче мистецтво» Г.О. Осиченко, Харківський національний університет міського господарства імені О.М. Бекетова, Харків, Україна

Автор: БАЛО Дар'я Сергіївна
аспірантка архітектурного факультету, кафедри «Архітектура, дизайн і образотворче мистецтво» Харківський національний університет міського господарства імені О.М. Бекетова
E mail – dashabalo3@gmail.com

HISTORY OF FORMATION OF PLAYING SPACES FOR CHILDREN IN CITIES

D. Balo

O.M. Beketov National University of Urban Economy in Kharkiv, Ukraine

The relevance of research of the formation of children's play spaces is determined by the gradual transformation from small areas with sand near schools to the first attempts at a design approach to arranging such territories using iron structures and organizing a play environment for children of different ages and physical capabilities. Wartime had a negative impact on the development of gaming spaces, which resulted in the destruction of all iron equipment in the gaming spaces. However, there are positive sides, this period contributed to the development of children's imagination and the creation of adventure themes for games - plots, scenarios, quests began at this time.

It is necessary to highlight the period after the war - "The era of novelty." When the playgrounds were traumatic and the equipment was poorly handled Much attention was paid to the safety of children in playgrounds and spaces.

A huge step forward was the architectural and design influence, which manifested itself in the form of various forms of iron - rockets, ships, slides, creative tunnels and other figures that were placed in the play spaces.

Americans were among the first to start creating entire theme parks (Oxland, California). A large number of artists built exhibits, frescoes, toys and sculptures in the park.

The formation of a new architectural and design space on playgrounds has turned into the creation of whole theme parks and amusement parks.

Special attention should also be paid to the transformation of children's playgrounds into family play spaces, where both parents and children were equally involved in the game process. This influenced the perception of children, their attitude towards parents and had a positive result in understanding the unity of the family.

Each period of time XVIII-XX can be designated by different stages: social, economic, cultural and security stage. They were also due to political relationships between countries (war) and within countries. Thus, we can say that even unfavorable conditions in the country can have a positive effect on the development of children of different ages thanks to the play environment and adapted spaces for this pastime.

Keywords: children's play spaces, playgrounds, children's games, history of play spaces, architectural design, formation.